

บทที่ 1

บทนำ

การวิจัยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเสนอทางเลือกและสร้างแนวทางต่อการพัฒนาของสังคมไทย โดยระบบวิจัยในประเทศไทยเริ่มต้นตั้งแต่มีการตั้งสภาวิจัยแห่งชาติ ในปี 2501 แต่ก็ถือเป็นยุทธศาสตร์หลักของการพัฒนาที่ไม่ถึงสองทศวรรษที่ผ่านมานี้เอง โดยเริ่มมีการระบุแผนงานด้านการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (2530-2534)

และตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (2535-2540) - แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (2540-2545) นโยบายด้านการวิจัยก็ได้รับการเน้นย้ำมาโดยตลอด โดยมีทิศทางที่ให้ความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาเทคโนโลยีในภาคอุตสาหกรรม โดยมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การวิจัย และพัฒนาจึงมุ่งเน้นด้านการจัดการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้วย ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (2545-2549) เน้นการพัฒนาต่อยอดเทคโนโลยี และสนับสนุนนวัตกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการภาคการผลิต รวมทั้งการยกระดับพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่นำไปสู่เศรษฐกิจ และสังคมแห่งการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม, 2549: 15)

ปัญหาของระบบการวิจัยในประเทศไทย มีปัญหาอยู่มากพอสมควร ซึ่งพอจะจำแนกออกได้ 6 ประการสำคัญ คือ 1) ขาดความเข้าใจและความตระหนักในความสำคัญของการวิจัย 2) การวิจัยมีช่องว่าง และเป็นส่วนเลี้ยว 3) การวิจัยไม่สมดุลไม่ได้ทำในสิ่งที่จำเป็น และทำในสิ่งไม่จำเป็น 4) ขาดทรัพยากรอย่างรุนแรง 5) การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่น้อยอย่างฟุ่มเฟือย ไม่คุ้มค่า และไม่สนองความจำเป็น และ 6) คุณภาพผลงานวิจัยไม่ดีเท่าที่ควร จรัส สุวรรณมาลา (2545: 18-22)

ผู้ทรงคุณวุฒิที่เฝ้ามองความเคลื่อนไหวและกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทยและสังคมโลกมาโดยตลอด ประเวศ วะสี ได้ให้จินตนาการเกี่ยวกับ “ระบบสมองของประเทศ” ว่าหากเราสามารถพัฒนาระบบวิจัยที่เข้มแข็งขึ้นได้แล้ว เราจะเห็น “กระบวนการทางปัญญา” เกิดขึ้นในทุกภาคส่วน และทุกระดับของประเทศ อาทิ 1) การวิจัยในพื้นที่ ทุกชุมชน ท้องถิ่น และจังหวัด 2) การวิจัยในองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน และ 3) การวิจัยเพื่อสังเคราะห์นโยบายสาธารณะ และการวิจัยเพื่อสร้างยุทธศาสตร์ชาติ

ทั้งนี้ อานันท์ กาญจนพันธุ์ ได้เสนอว่า การพัฒนาสังคมไทยที่ผ่านมานั้นได้เน้นทิศทางเดียวให้เป็นมาตรฐานเดียวทั่วประเทศ โดยไม่สนใจทางเลือกอื่นของท้องถิ่น ดังนั้น การวิจัยที่ผ่าน

มาจึงนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อยู่บ้าง แต่มักขัดกับผลประโยชน์ของผู้กุมอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจ รวมทั้งมักมองปัญหาไม่เป็นระบบที่เชื่อมโยง ดังนั้น จึงเสนอว่า การวิจัย ไม่จำเป็นต้องทำโดยนักวิชาการเสมอไป ชาวบ้านก็สามารถทำวิจัยได้ สิ้นธุ์ สโรบล (2548 อ้างใน กชกร ชิมะวงศ์, 2548)

ดังนั้น ทางเลือกใหม่ของวิธีการพัฒนาการวิจัย และกระบวนการเรียนรู้ จึงได้ถูกนำมาใช้กันมากขึ้นบนฐานของปรัชญาและคุณค่า ที่เน้น “คน” เป็นศูนย์กลางและมีจุดยืนที่จะสร้างพลังทางปัญญาให้แก่ประชาชนด้วยการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการวิจัย เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จึงได้ทบทวนพันธกิจ และวิธีการทำงานของ สกว. ทั้งหมด และมีความเห็นว่าควรจัดตั้ง สกว.สำนักงานภาค ขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม 2541 โดยมี ศ.ดร.ปิยะวัติ บุญ-หลง (อดีตผู้อำนวยการ สกว.และอดีตผู้อำนวยการฝ่าย) และคณะเป็นผู้คิดริเริ่ม และดำเนินการเสนอแนวคิดและวิธีการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ด้วยคำถามที่ว่า “ทำอย่างไรชาวบ้านจะได้ประโยชน์จากงานวิจัย” ซึ่งในปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2553 สกว.สำนักงานภาค ได้ปรับเป็น ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพิ่มอีกฝ่ายหนึ่งของ สกว.

ปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2553 สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ดำเนินการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นให้ชุมชนวิจัยประมาณ 2,020 กว่าโครงการในทุกภูมิภาคของประเทศ มีนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นประมาณ 15,000 กว่าคน ทั้งนี้การขับเคลื่อนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในทุกภูมิภาค ได้วางแนวทางการสนับสนุนผ่านกลไกที่ปรึกษางานวิจัย (Research Counselor หรือ RC) และหน่วยประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นระดับพื้นที่ (Node) ประมาณ 58 แห่งทั่วประเทศ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547ก: 1)

สำหรับภาคอีสานเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ถึงปัจจุบัน ปี 2553 พบว่า มีโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่ได้รับการสนับสนุนประมาณ 400 กว่าโครงการ ครอบคลุมพื้นที่ 13 จังหวัดของภาคอีสาน ภายใต้ชุดประเด็น 10 ประเด็น คือ 1) ชุมชนกับการจัดการทรัพยากร 2) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3) การศึกษากับชุมชน 4) สุขภาพหมอพื้นบ้าน และสมุนไพร 6) ศิลปวัฒนธรรม/ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น 7) เศรษฐกิจชุมชน 8) เกษตรกรรมยั่งยืน 9) การบริหารจัดการท้องถิ่น และ 10) เด็กเยาวชน และครอบครัว โดยมีหน่วยประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นระดับพื้นที่ (Node) จำนวน 17 แห่ง และมีพี่เลี้ยง ประมาณ 52 คน คอยให้การสนับสนุนชุมชนวิจัยอย่างใกล้ชิด (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2551ก: 1-2)

ปัญหาการวิจัย

ภายใต้กระแสของการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ชุมชนต้องปรับตัวเพื่อ การเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ มากมาย จากประสบการณ์ของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคอีสานใน ระยะที่ผ่านมา พบว่าสถานการณ์ปัญหาของชุมชนท้องถิ่นอีสานก็ไม่แตกต่างไปจากชุมชนท้องถิ่น อื่นๆ มีหลายปัญหาที่สำคัญ คือ 1) ความเป็นตัวตนและรากเหง้าของชุมชนท้องถิ่นอีสานได้รับ ผลกระทบจากทิศทางการพัฒนาแบบรวมศูนย์ของรัฐ ชุมชนท้องถิ่น จึงละเลยความเป็นตัวตน ที่มี รากฐานมาจากนิเวศวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน 2) ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย ระบบการผลิต ละทิ้งฐานนิเวศวัฒนธรรม 3) ชุมชนท้องถิ่นไม่มีเวลาใส่ใจคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและ เยาวชน ก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมาย อาทิ ปัญหาเด็กทะเลาะวิวาท หนีเรียน ดิดเกมส์ ดิดการ พนัน ดิดเหล้า ยาเสพติดและบุหรี่ ฯลฯ 4) แนวทางและวิธีการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงที่มีพลังได้ และ 5) พลังทางวิชาการยังไม่ สามารถหนุนช่วยชุมชนท้องถิ่นได้อย่างเป็นรูปธรรม (บัญญัติ แก้วส่อง 2551ก: 46)

แนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการวิจัยในภาคอีสานในช่วงที่ผ่านมาพบว่า เกิด คุณค่า พลัง และความสูงที่สำคัญของชุมชนท้องถิ่นอีสานที่น่าสนใจหลายประการ คือ 1) สร้าง นักวิจัยชุมชน ให้เป็นผู้รู้ในประเด็นต่างๆ ของชุมชน เช่น ผู้รู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชุมชน ท้องถิ่น ระบบนิเวศท้องถิ่น ภูมิปัญญาของท้องถิ่น วิถีชีวิต และวัฒนธรรมความเชื่อของท้องถิ่น 2) สร้างองค์ความรู้ของท้องถิ่น ผ่านกระบวนการปฏิบัติการร่วมกัน ได้แก่ องค์ความรู้เกี่ยวกับ วิธีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้ฟื้นคืนมา องค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมความ เชื่อของชุมชนท้องถิ่น องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการพื้นที่ระบบเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น และ 3) เกิด การสร้างกลุ่ม องค์กรและเครือข่ายให้เข้มแข็ง

ภายหลังเมื่อ RC/Node ประชุมสรุปการทำงานร่วมกัน พบว่า งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ภาคอีสานก็ยังมีจุดอ่อนหลายประการ คือ ทีมวิจัยบางโครงการยังไม่เข้าใจแนวคิดงานวิจัยเพื่อ ท้องถิ่น เพราะยังไม่ให้ความสำคัญกับการเก็บรวบรวมข้อมูล บางโครงการบทบาทหลักยังอยู่ที่ทีม วิจัย ชุมชนที่เกี่ยวข้องเป็นเพียงผู้เข้าร่วมกิจกรรม และรับทราบข้อมูลเป็นระยะๆ ด้วยเหตุนี้ทำให้ ความรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของโครงการยังมีน้อย จึงมีข้อเสนอแนะต่อพี่เลี้ยง Node เพื่อปฏิบัติ ดังนี้ 1) ควรประเมินทีมวิจัยว่ามีจุดอ่อน จุดแข็ง ในด้านใดบ้างเพื่อวางแผนการหนุนเสริมอย่างตรง จจุด 2) การหนุนเสริมต้องทำโดยทันที ไม่ทิ้งระยะเวลานาน และ 3) พี่เลี้ยงควรเน้นให้ ความสำคัญกับการสนับสนุนด้านกระบวนการวิจัย อาทิ การรวบรวมข้อมูล การจัดระบบ และ วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การกำหนดกิจกรรมต่างๆ และสรุปเขียนเป็นรายงานวิจัย

ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษา การพัฒนาระบบกลไกการพัฒนางานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาค พบว่า RC/Node ยังมีจุดอ่อนหลายด้าน โดยเฉพาะความรู้ทักษะที่จะนำมาใช้ในการสนับสนุนโครงการวิจัยให้มีคุณภาพ และเกิดผลกระทบสูง ประกอบกับช่วงปี พ.ศ. 2250-2551 พบว่ามี RC/Node ที่พัฒนาเกิดขึ้นมาใหม่จำนวนหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่เคยมีประสบการณ์ทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นมาก่อน จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพกลุ่มคนเหล่านี้อย่างเร่งด่วนในฐานะผู้สนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในระดับพื้นที่ (โกลด์ สนั่นก้อง 2551: 2)

ผู้วิจัยมีความสนใจว่า รูปธรรมความสำเร็จของโครงการวิจัยที่มีคุณภาพ ที่มีอยู่ประมาณร้อยละ 70 ภายใต้การสนับสนุนของพี่เลี้ยงงานวิจัยกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีประสบการณ์ในการบริหารจัดการงานวิจัยเป็นอย่างดีนั้น น่าจะเป็นต้นแบบหรือเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับพี่เลี้ยงงานวิจัยกลุ่มใหม่ หรือคนนอกที่สนใจงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

การศึกษากระบวนการสนับสนุนของพี่เลี้ยงโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นในภาคอีสานครั้งนี้ จึงเป็นพันธกิจร่วมกันของเครือข่ายพี่เลี้ยงภาคอีสาน ที่ต้องการพัฒนาทักษะการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นของพี่เลี้ยงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนางานวิจัยในภาคอีสานให้มีคุณภาพและขยายผลการวิจัยเพื่อท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนากระบวนการสนับสนุนโครงการวิจัยของพี่เลี้ยงงานวิจัยภาคอีสานให้เกิดคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษากระบวนการสนับสนุนโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่มีคุณภาพของพี่เลี้ยงงานวิจัยภาคอีสาน
2. เพื่อถอดบทเรียนโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่มีคุณภาพของภาคอีสาน
3. เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่มีคุณภาพและกระบวนการสนับสนุนให้กับพี่เลี้ยงงานวิจัยภาคอีสาน

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้เป็นกรณีศึกษา โดยเน้นกระบวนการถอดบทเรียนอย่างมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้มุ่งเน้น การถอดบทเรียน Node ต้นแบบ 8 แห่ง และโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นในพื้นที่ภาคอีสาน จำนวน 20 โครงการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่ได้รับรางวัลโครงการวิจัยเด่น จำนวน 10 โครงการ และ 2) กลุ่มที่ปิดโครงการวิจัยอย่างสมบูรณ์ (แต่ไม่ได้รับรางวัล เป็นโครงการวิจัยดี) จำนวน 10 โครงการ

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยใช้กระบวนการถอดบทเรียนแบบมีส่วนร่วม เพื่อหารูปแบบการสนับสนุนโครงการวิจัยที่มีคุณภาพของ Node และรูปแบบโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่ก่อให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นภาคอีสานอย่างยั่งยืนใน 5 ประเด็น คือ

2.1 ศึกษารูปแบบการสนับสนุนโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นของพี่เลี้ยงภาคอีสานที่ก่อให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นภาคอีสานอย่างยั่งยืน

2.2 ศึกษาขั้นตอนกระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นตั้งแต่ ขั้นตอนการพัฒนาโจทย์วิจัย การติดตามประเมินผล และการสรุปผลการดำเนินงานวิจัย

2.3 ศึกษารูปแบบและวิธีการในการประเมินผลโครงการวิจัยรวมถึงเกณฑ์การสร้างตัวชี้วัดโครงการวิจัยที่มีคุณภาพอย่างมีส่วนร่วม

2.4 ศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการวิจัยว่ามีผลต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นภาคอีสานอย่างยั่งยืนได้อย่างไร

2.5 ศึกษากระบวนการถอดบทเรียนและการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของเครือข่ายพี่เลี้ยงงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคอีสาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยในครั้งนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ได้องค์ความรู้กระบวนการสนับสนุนโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่มีคุณภาพ ของพี่เลี้ยงงานวิจัยภาคอีสาน

2. ได้องค์ความรู้ ในด้านปัจจัย เงื่อนไข ที่ทำให้โครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคอีสานมีคุณภาพ

3. ได้แนวทางการสร้างกระบวนการเรียนรู้โครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่มีคุณภาพ และกระบวนการสนับสนุนให้กับพี่เลี้ยงในภาคอีสาน
4. ได้เกณฑ์ตัวชี้วัดโครงการวิจัยที่มีคุณภาพของภาคอีสาน

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

การวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community-Based Research) หมายถึง งานวิจัยในลักษณะที่เน้นการให้ “คน” ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกระบวนการคิด การตั้งคำถาม การวางแผนและการหาคำตอบอย่างเป็นระบบโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติการจริง (Action Research) เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีกระบวนการศึกษาเรียนรู้และการตัดสินใจอย่างเป็นเหตุเป็นผล งานวิจัยลักษณะนี้ต่างจากงานวิจัยอื่นๆ อย่างมากในแง่การเน้น “กระบวนการ” เป็นหลักมากกว่าการเน้น “ผลงานวิจัย” แต่มองงานวิจัยในฐานะเป็น “เครื่องมือ” ที่จะสร้างพลังชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้ร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาและการจัดการท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การเสริมความเข้มแข็งของชุมชนได้อย่างยั่งยืน

พี่เลี้ยงนักวิจัย (Research Counselors: RC) หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มคนที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและให้การสนับสนุนกับกลุ่มคนหรือชุมชนในท้องถิ่นที่ต้องการทำวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยให้การสนับสนุนทุกขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบ กล่าวคือ แนวคิด หลักการ วิธีการ เทคนิค เครื่องมือ การเขียน การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ รวมไปถึงการประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กรต่างทั้งในและนอกชุมชน เพื่อร่วมกันทำงานพัฒนาและแก้ปัญหาท้องถิ่น

ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Node) หมายถึง เป็นสำนักงานหรือที่ทำการของพี่เลี้ยง (RC) ที่ประจำอยู่ตามจังหวัดต่างๆ โดย สกว. คาดหวังให้เป็นหน่วยจัดการความรู้อิสระของท้องถิ่นในระยะไกลๆ ว่า จะเกิดกลไก/กลุ่มคนท้องถิ่นที่สามารถจัดการ หรือยกระดับความรู้ โดยการนำความรู้ต่างๆ ที่กระจัดกระจายอยู่ในท้องถิ่นมาสังเคราะห์ร่วมกับผู้รู้ นักวิชาการในพื้นที่ไปพร้อมๆ กับประสานความร่วมมือระหว่างองค์กร ภาคีพันธมิตรต่างๆ ในท้องถิ่นทุกระดับที่มีส่วนเกี่ยวข้องในงานวิจัย และพัฒนา ตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติการ เพื่อนำความรู้ต่างๆ มาแลกเปลี่ยนพูดคุย สู่การกำหนดทิศทางการวิจัยและพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

กระบวนการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น หมายถึง บทบาทการพัฒนา ติดตาม สนับสนุนและบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ของพี่เลี้ยงงานวิจัย (RC) ในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ก่อนการวิจัย ระหว่างการวิจัยและหลังการวิจัย เพื่อสร้างให้เกิดโครงการวิจัยที่มีคุณภาพ เป้าหมาย

คือ การพัฒนาคน พัฒนาเครือข่าย และนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้วยการขยายผลในรูปแบบต่างๆ

เครือข่ายการเรียนรู้ (Learning network) หมายถึง การมีส่วนร่วมจากกลุ่มคนอื่นหลากหลาย ทั้งในกระบวนการศึกษารวบรวมข้อมูล การวิพากษ์วิจารณ์ การหาข้อสรุป และการตัดสินใจ โดยเน้นการพัฒนาจากฐานข้อมูลท้องถิ่นของคนท้องถิ่น เพื่อคนท้องถิ่น และโดยคนท้องถิ่นอย่างหลากหลายเป็นสำคัญ ซึ่งจะนำไปสู่การหนุนช่วยระหว่างกัน มีการดึงศักยภาพที่หลากหลายจากชาวบ้าน นักวิชาการ นักพัฒนาเอกชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ มาหนุนเสริมการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศ

การถอดบทเรียน หมายถึง การทบทวนย้อนกลับจาก “สิ่งที่ได้ลงมือทำไปแล้ว” ทั้ง หลักคิด แนวคิด วิธีการ วิถีปฏิบัติ และผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อนำเอามา “ขบคิด” และสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน

เกณฑ์การบริหารจัดการโครงการวิจัย เกณฑ์การวัดคุณภาพการบริหารจัดการโครงการวิจัย ของ สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ประกอบไปด้วย

1. โครงการวิจัยที่ได้รับอนุมัติ เช่นดัดสัญญาวิจัยกับ สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ซึ่งจะมีการกำหนดจำนวนโครงการขาขึ้นทุกปี โดยคิดจากสัดส่วนงบประมาณที่ สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่นได้รับ จาก สกว. (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย)

2. โครงการวิจัยที่ดำเนินงานเสร็จสิ้นแล้ว และได้รับการอนุมัติปิดสัญญาโครงการ จาก สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ซึ่ง สกว. จะดำเนินการปิดโครงการให้ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาโครงการร่วมกัน

3. โครงการล่าช้า หมายถึง โครงการวิจัยที่ดำเนินงานเกินกว่าระยะเวลา ที่กำหนดไว้ในสัญญาโครงการ เป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี (12 เดือน) นับจากวันที่อนุมัติออกสัญญาให้ ซึ่ง สกว. ได้กำหนดเงื่อนไขให้โครงการล่าช้า มีได้ไม่เกิน 16% จากจำนวนโครงการ ที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานตามสัญญาทั้งหมด

4. โครงการผิดสัญญา หมายถึง โครงการวิจัยที่ดำเนินงาน เกินกว่าระยะเวลาที่ระบุไว้ในสัญญาโครงการ เป็นระยะเวลาเกินกว่า 1 ปี (12 เดือน) ขึ้นไป นับจากวันที่อนุมัติออกสัญญาให้ ซึ่ง สกว. ได้กำหนดเงื่อนไขให้โครงการล่าช้าและผิดสัญญารวมกัน ได้ไม่เกิน 16% จากจำนวนโครงการที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานตามสัญญาทั้งหมด (และเน้นเป็นพิเศษให้ฝ่ายรีบดำเนินการปิดสัญญากับโครงการที่ผิดสัญญาโดยเร่งด่วนที่สุดไม่ว่ากรณีใดๆ ก็ตาม)

5. RE (Research Exploitation) การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย หมายถึง บทความ สันที่สรุปย่อผลงานวิจัยที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการเป็นระยะๆ ซึ่ง ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่นจะ

มีการกำหนดหลักการเขียนที่ชัดเจนไว้เพื่อนำมาใช้ในการเผยแพร่ผลการวิจัยในสื่อต่างๆขององค์กร เป็นระยะๆ และ RE ยังเป็นตัวชี้วัดคุณภาพอีกตัวหนึ่งของ สกว. ที่กำหนดไว้ว่า โครงการวิจัย 1 โครงการ ควรจะมีการเขียน RE ให้ได้อย่างน้อย 1 เรื่อง